

DINOZAVRI

Prvi dinosavri so se pojavili pred 230 milijoni let.

Dinosavri so izumrli vretenčarji, ki so na Zemlji kraljevali več kot 100 milijonov let.

Da so dinosavri res obstajali nam dokazujejo fosilni in nefosilni ostanke, kot so zobje, odtisi stopal, iztrebki, odtisi kože, notranji organi,...

Kako sploh nastane fosil? Ostanke mrtve živali prekrije pesek, včasih pa jih voda odplakne v rečno strugo ali jezero kjer jih ravno tako prekrije blato ali pesek, Na truplu se nakopičijo debele plasti peska in blata in jih stisnejo. Pesek in blato se počasi spreminjata v kamnine. Ostanke se prepojijo z minerali iz kamnine, zato otrdiijo in prav tako okamenijo. Tako nastane fosil. Za nastanek fosila so potrebna tisočletja. Fosil je zelo težko najti še težje jih je izkopati ne da bi jih zdrobili. Včasih ne ve ali gre za kost ali kamen.

Znanstveniki so prve ostanke dinosavrov odkrili v 19 stoletju. Ostanke dinosavrov so našli tudi v Sloveniji.

Beseda dinosaver je sestavljena iz grškega izraza **deinos**, (kar pomeni strašen ali grozen) in besede **sauros** (kar pomeni kuščar ali plazilec).

Dinosavri so bili zelo raznoliki. Nekateri so bili rastlinojedi, drugi mesojedi, nekateri dvonogi, drugi štirinogi. Znanstveniki še vedno ugibajo ali so bili dinosavri toplokrvne živali (to so bolj živahne, imajo stalno telesno temperaturo, zato tudi potrebuje več hrane) ali mrzlokrvne živali, (se počasi gibljejo in se morajo greti na soncu, potrebujejo manj hrane), možno je, da so eni bili toplokrvni drugi pa mrzlokrvni. Dinosavri so se razlikovali tudi po velikosti, najmanjši dinosaver je bil verjetno velik kot današnja vrana ali kokoš.

Najvišji in najtežji dinosaver, katerega okostje je ohranjeno v celoti je **brahiosaver**, ko so ga odkrili v Tanzaniji, danes je okostje razstavljeno v muzeju v Berlinu. Visok je bil 12 m, verjetno paje tehtal med 30 in 65 ton.

Za primer naj povem, da je danes najtežja kopenska žival slon, ki tehta 13,5 ton, najvišja žival je žirafa, ki je visoka 6 m. Največja žival vseh časov pa je sinji kit, ki tehta 210 ton in v dolžino meri 33,5 m.

Najbližji živeči sorodniki dinosavrov so ptiči (toplokrvna žival) in krokodili (hladnikrvna žival). Paleontologi (to so strokovnjaki o kameninah) so skoraj prepričani, da so ptiči potomci dinosavrov. Dinosaver **terpoid** in ptič imata več kot 100 skupnih značilnosti, kot so perje, kosti, razmnoževanje, pljuča, srce, skrb za mladiče in drugo.

Kako se je dinosaver premikal znanstveni bolj ugibajo, pomagajo si s tem, kako so našli fosil in kje so ga našli in potem vse skupaj primerjajo s premikanjem današnjih živali in s pomočjo računalniške stimulacije prikažejo gibanje dinosavra.

Malo je znanega kako so se oglašali ugiba pa se da so lahko proizvajali različne zvoke.

Skupaj z dinosavri je živelo veliko drugih vrst plazilcev, ki jih nekateri napačno prištevajo k dinosavrom.

Vsi dinosavri so izumrli pred 65 milijoni let Izumrtje dinosavra je potekalo zelo hitro. Zakaj so izumrli imajo znanstveniki dve teoriji,

- ena je, da je na Zemljo padel asteroid in je zato Zemlja dobivala manj toplote s Sonca in se zato ohladila,
- druga teorija da so vulkani povečali aktivnost in je zato začelo primanjkovati kisika v ozračju.

Skupaj z dinosavri so izumrle tudi druge živali, ki so takrat živele.

Danes so dinosavri zelo popularni, ker burijo našo domišljijo in se tudi veliko pojavljajo v fantazijskih in znanstvenofantastičnih filmih. Dinosavri so priljubljeni tudi v risankah in stripih. Ideja, da bi s pomočjo kloniranja ponovno oživel dinosavra je postala popularna s knjigo in filmov Jurski park.